

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Lausunto

1 (10)

9.4.2025

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025)

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa.

EK:n näkemykset tiiviisti

- **EK pääosin kannattaa hallituksen esitystä ja edellyttää sen ripeää toimeenpanoa liitännäislakeineen**
- **EK esittää tarkennuksia lakiin Lupa- ja valvontavirastosta**
- **EK esittää tarkennuksia ympäristönsuojelu- ja vesilakiin koskien yleisen edun valvontayksikön toimivaltaa**
- **EK edellyttää, että Elinvoimakeskukset ovat uudistuksen myötä yrityspalveluiden ytimessä**

Hallituksen esitys ja sujuva investointiluvitus

EK kannattaa hallituksen esitystä, jonka tavoitteena on varmistaa ympäristöllisten lupamenettelyjen nykyistä sujuvampi, nopeampi ja ennakoitavampi toteutuminen. EK katsoo, että keskeisten valtion ympäristötehtävien yhdistäminen samaan, valtakunnallisen toimivallan omaavaan Lupa- ja valvontavirastoon ja samanaikaisesti toteutettavat, menettelyjä koskevat lainsäädäntömuutokset mahdollistavat hallitusohjelman tavoitteen – investointiluvituksesta Suomelle kilpailuetu – toteutuksen.

EK pitää tärkeänä, että valtion aluehallinnon uudistamista tukevat ja sujuvammat menettelyt mahdollistavat lakiesitykset lähetetään eduskunnan käsittelyyn mahdollisimman pian, jotta luvitusuudistus voi kokonaisuutena astua voimaan alkuvuodesta 2026.

EK huomauttaa, että ympäristötehtävien jako Lupa- ja valvontavirastoon sekä Elinvoimakeskuksiin ei täysin toteuta yhden luukun periaatteen toimeenpanoa. Uudistuksen toimeenpano ratkaisee, kuinka hyvin lupamenettelyjen sujuvoittaminen tosiasiasa onnistuu. EK pitää erittäin tärkeänä, että uudistuksessa turvataan riittävät resurssit.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

EK toteaa nykytilan osalta, että investointiluvituksen sujuvoittamistoi-
mille on kiireellinen tarve. Vihreän siirtymän dataikkunassa Suomeen
suunnattujen investointiaikomuksien arvo on EK:n keräämän tiedon
mukaan noin 290 MRD euroa. Investointihankkeita on lukumäärältään
yli 950 kpl. Hankkeita on tähän mennessä käynnistetty vajaan 18 MRD
euron edestä. Suomella on eurooppalaisittain vahva kilpailuetu tuottaa
päästötöntä sähköä. Suunnittelussa olevat vihreän siirtymän hankkeet
ovat pääosin uusiutuvan sähkön tuotantoinvestointeja, mutta niiden to-
teutuminen edellyttää nykyistä vahvempaa näkymää myös sähkön ku-
lutuksen lisääntymiseen eli erityisesti sähköä käyttävien teollisten in-
vestointien toteutumista.

Siirtymä vähähiiliseen yhteiskuntaan toteutuu investointipäätös kerral-
laan. Kysymys on monenlaisista ja eri suuruisista hankkeista eri teolli-
suudenaloilla: tuuli- ja aurinkovoimaa, akku- ja kaivosteollisuutta, ener-
giavarastoja, lämpöpumppuja, vetylaitoksia, hiilidioksidin talteenottoa ja
niin edelleen. Osa hankkeista on uusia ja osa olemassa olevan toimin-
nan muutoksia. Hanketyypin mukaan eri toiminnot edellyttävät erilaisia
maankäyttöratkaisuja ja ympäristöllisiä lupia. Keskeistä on valittu sijain-
tipaikka ja toiminnan luonne.

Selvyyden vuoksi EK toteaa, että valtion aluehallinnon uudistaminen
palvelee toki kaikkia investointihankkeita Suomessa. Selkeä kasvun
mahdollisuus on kuitenkin nähtävissä ennen kaikkea vähähiilisyyteen
perustuvissa investointisuunnitelmissa. Lupahakemusten määrän en-
nakoidaan kasvavan, mikäli Suomi kohdistuu yhä useamman vihreän
siirtymän investoinnin sijoituspaikaksi. Tällä hetkellä erityisesti YVA-
menettelyjen määrä on kasvussa, ja yhden luukun lakiesityksen mu-
kaan vuonna 2022 energiantuotanto ohitti jätehuollon yleisimpänä han-
ketyypinä. EK:n dataikkunan tietojen perusteella trendi tulee jatku-
maan myös tulevana vuosina.

Yleisen edun valvonnasta

Hallituksen esityksen mukaan Lupa- ja valvontavirastoon perustettaisiin
yleistä etua ympäristöä koskevassa päätöksenteossa ja muutoksen-
haussa valvova yksikkö. Yksiköllä olisi yleisen edun valvontatehtäväs-
sään itsenäinen ratkaisuvallta. Yksikön toiminta olisi järjestettävissä si-
ten, että sen riippumattomuus ja puolueettomuus näissä tehtävissä on
turvattu eikä yksikölle saa antaa sellaisia muita tehtäviä, jotka voivat
vaarantaa näiden tehtävien asianmukaisen hoitamisen ja riippumatto-
muuden.

Valittuun ratkaisuun on päädytty, koska ympäristöhallinnon viranomais-
rakenne muuttuu. Hallituksen esityksen mukaan viranomainen ei voi
hakea muutosta omaan päätökseensä, joten muutoksenhakuoikeu-
desta säätäminen edellyttää asiassa puhevaltaa käyttävän tahon

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

järjestämistä muodollisesti asian ratkaisevasta viranomaisesta erilleen. Järjestelmä olisi uusi ja muutos viranomaisjärjestelmään.

EK suhtautuu esitykseen varauksellisesti. Kuten hallituksen esityksessä tuodaan ilmi, perustuslakivaliokunta ei ympäristölakien osalta ole kohdistanut epäilyksiä viranomaisen muutoksenhakuoikeuden tarpeellisuuteen yleensä. Viranomaisen omaan päätökseensä kohdistaman muutoksenhakuoikeuden on katsottu olevan omiaan heikentämään asian käsittelyn asianmukaisuutta sekä viranomaisen riittävään selvittämiseen ja valmisteluun liittyvää päätöksentekoa.

EK korostaa, että yleisen edun näkökulma on olennainen osa ympäristöllisiä lupamenettelyjä jo aineellisen lainsäädännön nojalla. Erillinen valvontayksikkö luo yleisen edun valvontaan erillisen tason, painavan yleisen edun näkökulmasta. Uutta rakennetta käyttöönotettaessa on tärkeää, että toimivallan rajaukset ovat niin selkeitä kuin mahdollista.

Poikkeuksellisen järjestelyn vuoksi EK ehdottaa seuraavia muutoksia:

- **Laki Lupa- ja valvontavirastosta, ehdotettu 4 § 4 mom:**
 - lisätään lain kohtaan maininta, että yksikkö voi käyttää valvontaoikeuttaan vain virastossa käsiteltävänä olevissa asioissa
 - lain kohdan perusteluissa mainitaan, että yksikön valvontatehtävään ei kuulu vireillepano-oikeudet eivätkä aloite-oikeudet
 - päällekkäisyys aineellisen lainsäädännön kanssa varmistettava ja tarvittaessa poistettava
- **Ympäristönsuojelulaki, ehdotettu 191 §**
 - *Lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvontayksiköllä on oikeus valittaa Lupa- ja valvontaviraston tekemästä päätöksestä, jos se on tarpeen ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun tai muun näihin rinnastettavan **painavan yleisen edun turvaamiseksi**, lain soveltamisalaan liittyvien merkittävien oikeuskysymysten ratkaisemiseksi tai lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi.*
- **Vesilaki, 15 luku, ehdotettu 2 §**
 - *Muutosta Lupa- ja valvontaviraston päätökseen saa hakea myös virastossa yleistä etua valvova yksikkö, jos se on tarpeen ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun tai muun näihin rinnastettavan yleisen edun turvaamiseksi tai lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi **painavan yleisen edun turvaamiseksi**.*
 - Hallituksen esityksessä lienee virhe, lain kohdasta puuttuu perustelujen kohta 2), lisäksi puuttuu painavan yleisen edun määritelmä.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

EK:n pääviestit Elinvoimakeskuksia koskevaan lausunto-osuuteen

- **Elinvoimakeskukset yrityspalveluiden ytimeen varmistamaan sujuvat kasvu- ja 'maakunnista maailmalle'-palvelut. Nyt kukaan ei katso yrityspalvelukokonaisuuden perään.**
- **Yrityspalvelut nostettava kehittämistoimien keskiöön – painopiste oltava yritysten kasvun, kilpailukyvyn ja kansainvälistymisen edistämisessä. Yritysassiakas tulee asettaa palveluiden lähtökohdaksi.**
- **Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, miten asioita tehdään jatkossa entistä tehokkaammin, asiakkaat paremmin huomioiden ja digitalisaatiota hyödyntäen.**
- **Hallinnon eri toimijoiden päällekkäisiä vastuita ja tehtäviä tulee välttää ja täsmentää. Elinvoimakeskuksen ja KEHA:n rooleja/tehtävänjakoa suhteessa muihin toimijoihin selkeytettävä, jotta palvelut ovat tehokkaita ja asiakaslähtöisiä.**
- **Kokonaisuudessa tulee huomioida Mittelstandit ja pk-yritysten aktivointi hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti.**

Elinvoimakeskukset tulee asettaa yrityspalveluiden ytimeen

EK pitää tärkeänä, että valtiolla on aluehallinnon tasolla viranomainen, jolla on kyky luoda yhteistyötä eri viranomaisten välille sekä tarjota yrityksille kasvun ja kansainvälistymisen työkaluja.

Hallituksen esityksessä korostetaan, että TEM:n hallinnonalan yrityspalvelujen sisältö ei ole perusteiltaan muuttumassa tehtävien siirtyessä elinvoimakeskusten vastuulle vuoden 2026 alusta lukien. Samalla hallituksen esityksessä nostetaan esille, että Elinvoimakeskus luo yhteistyömenettelyt alueensa kuntien kanssa yrityspalveluissa niin, että sekä kuntien vastuulla olevan osaavan työvoiman tarjonnan ja yritysten tarpeiden kohtaanto toteutuu parhaalla mahdollisella tavalla ja että eri toimijoiden tarjoamat palvelut muodostavat kullakin alueella tehokkaan palvelukokonaisuuden ml. alueellisen Team Finland –koordinaation osana uudistettavaa Team Finland -toimintaa. EK kiittää, että nämä näkökulmat on nostettu esille päivityksenä hallituksen esitysluonnoksen jälkeen.

EK katsoo, että yrityspalveluiden tulevaisuus nousee tai kaatuu pitkälti elinvoimakeskusten varassa. Niiden johtotähtdeksi pitäisi kirjaimellisesti nostaa elinvoima ja sen vahvistaminen. Toisin sanoen EK pitää tärkeänä, että elinvoimakeskuksista tehdään kasvu- ja kansainvälistymis- palveluiden moottori, joka toimii valtakunnallisen ja kuntatason välissä.

Jatkovalmistelussa tulee kiteyttää, mihin elinvoimakeskuksia sitten käytännössä tarvitaan. EK katsoo, että elinvoimakeskuksille pitää rakentaa vahva rooli toimijana, joka auttaa yrityksiä pääsemään kiinni kaikkiin

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

julkisiin yrityspalveluihin, kattaen niin vienninedistämisen, innovaatio-
hoituksen kuin muutkin kasvupalvelut.

EK pitää tärkeänä, että uudistamisessa otetaan huomioon myös muut
hallituksen samanaikaiset uudistamishankkeet, kuten vienninedistä-
sen palveluiden järjestämiseen liittyvät uudistustoimet, sekä valmisteilla
oleva Kasvuyrittäjyyden ohjelma (ns. Mittelstand-ohjelma). EK muistut-
taa, että hallitus pyrkii vahvistamaan talouden ja viennin kivijalkaa si-
toutumalla toimenpiteisiin, joilla tuplataan kasvuhakuisten keskisuurten
yrittäjävetoisten yritysten määrä vuoteen 2030 mennessä. Elinvoima-
keskusten rooli tämän tavoitteen saavuttamisessa on keskeinen. Tä-
män lisäksi hallitusohjelmassa esitetään, että yrityspalveluiden päällekkäisyyksiä karsitaan ja vaikuttavuutta lisätään, sekä huolehditaan omis-
tajanvaihdoksia helpottavasta palvelutarjonnasta.

Suomen kasvukäännöksen syntyy yrityksissä ja niille on kyettävä tarjoa-
maan laadukas yrityspalveluiden kokonaisuus.

Yrityspalveluiden palveluketju saumattomaksi

EK korostaa tarvetta varmistaa, että hallituksen esitys pyrkii varmista-
maan yrityspalveluiden palveluketjun saumattoman toiminnan maakun-
nista maailmalle. Hallituksen esitys jättää vielä kertomatta, miten uudet
muodostettavat elinvoimakeskukset eroavat vanhasta järjestelmästä ja
luovat jatkossa nimenomaan uudenlaisia sujuvia palveluita (ns. maa-
kunnista maailmalle) yhteistyössä esimerkiksi kuntien, työllisyysaluei-
den ja valtakunnallisten Team Finland-toimijoiden kesken. Palveluket-
jua on tärkeää suunnitella asiakkaan asemasta katsoen

Suomessa on parhaillaan käynnissä kolme suuren mittaluokan hallinto-
uudistusta, jotka kaikki koskevat yrityksille tarjottavia palveluita: vien-
ninedistämisen Team Finland -uudistus, valtion aluehallintouudistus ja
TE-palvelu-uudistus. EK katsoo, että ihanteellisesti nämä kolme uudis-
tusta tuottaisivat kokonaisvaltaisen ja saumattoman palvelupolun, joka
vauhdittaisi yritysten kasvua, uudistumista ja kansainvälistymistä. EK
katsoo, että tämä tavoitetilä on kuitenkin karkaamassa, koska uudistuk-
sia on valmisteltu erillisinä siiloina irrallaan toisistaan. Ulkoministeriö on
valmistellut Team Finland -uudistusta ja valtiovarainministeriö valtion
aluehallintouudistusta. Kunnat ja työllisyysalueet puolestaan vievät
eteenpäin työ- ja elinkeinoministeriön vetämää työvoimapalveluiden
uudistusta.

EK pitää huolestuttavana, että huomio on kohdistunut suurilta osin
näissä erilliskokonaisuudistuksissa hallintorakenteisiin ja henkilöstösiir-
toihin, kun fokuksen pitäisi olla palveluissa ja niiden kehittämisessä. Ti-
lannetta pohjusti viime hallituskaudella päätös, kun työvoima- ja elinkei-
nopalvelu-uudistuksessa jätettiin käytännössä elinkeinopuolen uudistus
täysin toteuttamatta.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

Vuoden 2025 alussa aloittaneiden 45 työllisyysalueen resurssit kuluvat suurelta osin työvoimapalveluiden järjestämiseen. Iso kysymys on, missä määrin kunnat sitten pystyvät hoitamaan vastuutaan yritysten alkuvaiheen elinkeinopalveluista ja auttamaan yrityksiä tuloksekkaasti kasvuun ja kansainvälistymiseen. Työvoimapalveluiden osalta työnantajapalvelut ovat vain yksi tärkeä osa yrityspalvelukokonaisuudessa. Tämän epävarmuuden takia esitämme, että työllisyysalueiden toiminnasta on tehtävä vuonna 2026 väliarviointi ja varauduttava tarvittaessa korjausliikkeisiin paikallisten yrityspalveluiden turvaamiseksi.

Jotta yrityksille kyetään tarjoamaan se kaikkien peräänkuuluttama katkeamaton palveluketju maakunnista maailmalle, tulee elinvoimakeskusten roolia tarkastella suhteessa myös työllisyysalueilla tapahtuvaan toimintaan päällekkäisyyksien välttämiseksi. EK katsoo, että elinvoimakeskusten vastuutehtävää pitää tarkastella suhteessa alueellisten elinkeinoyhtiöiden sekä kauppakamareiden ja yrittäjäyhdistysten toimintaan, jotka panostavat ansiokkaasti palveluprosessin alkupäähän.

Tulevassa hallintorakenteessa tarvitaan ennen kaikkea onnistunutta yhteispeliä, koordinaatiota ja työnjakoa. Sen osalta nyt on käsillä viimeiset hetket saada kokonaisuus haltuun. EK vaatii, että näiden kolmen erillään valmistellun hallintoreformin (Team Finland-uudistus, valtion aluehallintouudistus, TE-palvelu-uudistus) yhteensovittamiselle määriteltäisiin selkeä johtovastuu. Nyt tulee ratkaista, kuka katsoo kokonaisuuden perään.

Saumaton palveluketju ja tietojärjestelmien merkitys

EK pitää erityisen tärkeänä, että elinvoimakeskusten toiminta-ajatuksena on toimia asiakaslähtöisesti, digitalisaatiota hyödyntäen ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Elinvoimakeskusten asiakkaita olisivat alueella asuvat, toimivat ja liikkuvat luonnolliset henkilöt sekä yritykset ja yhteisöt. EK kuitenkin huomauttaa, että tämän esityksessä esitetyn asiakaslupauksen näkökulmasta muutosta tulisi avata vielä tarkemmin; miten asioita tehdään jatkossa entistä tehokkaammin, asiakkaat paremmin huomioiden ja miten digitalisaatiota hyödynnetään aiempaa tehokkaammin.

EK esittää myös tässä huolen viranomaisten yhteiskäytössä olevan yrityspalvelupuolen KasvuCRM-asiakkuudenhallintajärjestelmän tulevaisuudesta: kuinka varmistetaan, että yrityspalveluiden osalta asiakastieto kulkee saumattomasti mahdollistaen sujuvat palvelut työllisyysalueiden ja Team Finland-toimijoiden (ml. tulevien elinvoimakeskusten) välillä. KasvuCRM:n käyttö kaikilla hallinnon tasoilla olisi konkreettinen silta eri toimijoiden välille ja saumattoman palvelupolun rakentumiseen. Tiedon siirtymisestä ei voi tulla pullonkaula palvelupolun toimivuuden kannalta, tämän kaltainen hallinnollisilla uudistuksilla itse aiheutettu

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

palvelujärjestelmän epäonnistuminen on ensiarvoisen tärkeää kyetä välttämään.

Elinvoimakeskusten rooli työvoima- ja työelämäasioissa

Hallituksen esityksessä annetaan kuva, jonka mukaan elinvoimakeskuksille kuuluu olennaisesti myös alueellisen työllisyyden edistämiseen, työvoiman osaamiseen ja kulttuuriin liittyviä vastuita. Tämä on osoitettu myös voimakkaasti tehtävälistauksessa, jossa nämä on vielä valittu myös järjestyksessään ensimmäisiksi.

Jotta työvoimatarvetta syntyisi ja työvoima liikkuisi alueiden välillä, EK esittää, että elinvoimakeskusten ensiksi mainittuna tärkeimpänä tehtävänä tulee olla yrityspalveluiden sujuva palveluketju, yrityksissä tapahtuvan tuottavuuden kestävä kasvun varmistaminen, sekä yritysten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan, kansainvälistymisen ja kilpailukyvyyn lisääminen. Tämä tulee asettaa järjestyksessä ensimmäiseksi tehtäväksi.

Työllisyyden edistämiseen, työ- ja koulutusperusteiseen maahanmuuttoon, maahanmuuttajien kotoutumiseen ja hyvien väestösuhteiden edistämiseen liittyviin tehtäviin liittyen tulee määritellä eri toimijoiden roolit ja yhteistyön rakenteet. EK kannattaa sitä, että elinvoimakeskukset kokoaisivat valtakunnallista ohjausta varten oman alueensa työvoima- ja osaamistarpeiden tilannekuva- ja ennakointitietoa sekä vastaisivat Työvoimabarometrin ja Alueellisten kehitysnäkymien tiedonkeruusta, raportoinnista, sidosryhmäyhteistyön koordinoinnista ja alueellisen verkoston ylläpidosta. Myös tältä osin on hyvä varmistaa, mitä tietoa elinvoimakeskukset ja KEHA-keskus keräävät, jotta vältytään päällekkäisiltä toimilta.

Esityksen mukaan elinvoimakeskusten tehtävänä olisi edistää työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton sekä kansainvälisen osaamisen hyödyntämistä alueen elinkeinoelämän tarpeiden mukaisesti. Lisäksi esitetään, että elinvoimakeskusten tehtävänä olisi edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä sekä hyviä väestösuhteita. EK pitää tärkeänä, että tässäkin pidetään huolta siitä, ettei synny päällekkäisiä toimia muiden toimijoiden, kuten työllisyysalueiden ja KEHA-keskuksen Work In Finland-toiminnan kanssa.

EK pitää tärkeänä elinvoimakeskusten alueellista roolia työelämän kehittämisessä yritysten uudistumisen tukena. Valmistelussa olevan kansallisen työelämän kehittämisstrategian toimeenpano alueilla edellyttää esimerkiksi ESR-rahoitusta. Sen sijaan EK huomauttaa, että lakiesityksessä on syytä keskittyä ensisijaisesti elinvoimakeskuksen tehtäviin, eikä pyrkiä perustelemaan, kuinka "Verkosto- ja ekosysteemit toiminnan avulla olisi mahdollista voimistaa Business Finlandin roolia työelämän

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

kehittämisessä”. Business Finlandin toiminnan kehittäminen ei yksiselitteisesti kuulu tähän lainsäädäntökokonaisuuteen.

Hallitus esittää, että osana elinkeinotoiminnan ja työelämän laadun edistämisen tehtäviä elinvoimakeskuksilla olisi keskeinen rooli kansainvälisen rekrytoinnin tukemisessa ja kehittämisessä alueellaan. Elinvoimakeskukset toimisivat kansainvälisen rekrytoinnin valtakunnallisten palveluiden alueellisena yhteystahona työvoimaviranomaisille sekä muille alueen sidosryhmille. Elinvoimakeskukset tekisivät kansainvälisen työvoimatarpeen alueellista ennakointia ja ohjaisivat työnantajia kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin. EK pitää tärkeänä, että aluehallinnon viranomaisena elinvoimakeskukset koordinoivat maantieteellisesti työllisyysalueita laajemmin kokonaiskuvaa aiheen saralla. Hallitus esittää myös, että elinvoimakeskukset tekisivät yhteistyötä alueen oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa kansainvälisten opiskelijoiden työmarkkinoille pääsyn edistämiseksi. EK huomauttaa, että tässä elinvoimakeskusten tulee varmistaa yhteistyön eri muodot, ja ettei tässä tule turhaa päällekkäistä työtä muiden toimijoiden, kuten työllisyysalueiden kanssa.

EK pitää tärkeänä, että työllisyysalueet kantavat itse aidosti vastuun kuntien itselleen haluamista tehtävistä. Elinvoimakeskuksille tai KEHA-keskuksille kaavailtujen niitä tukevien palveluiden pitää olla hyvin rajattuja, eivätkä ne saa hämärtää työllisyyspalveluiden kehittämisen vastuuta. Jos työllisyysalueet eivät kykene täyttämään tehtäviään riittävällä tavalla, on ensisijaisesti niiden rakenteita muutettava esimerkiksi alueiden määrää vähentämällä.

Koska yritysten rekrytointi- ja osaajatarpeet eivät noudata kuntien tai työllisyysalueiden rajoja, tarvitaan uutta otetta osaajapulan ratkaisuihin. Osaajapulan ratkaisuissa elinvoimakeskuksella voisi olla esitystä vahvempi rooli. EK on esittänyt osana Itäisen Suomen toimintaohjelmaa alueellista elinvoimakeskuksesta, joka toimisi tehokkaana kokonaisuutena yli kunta- ja aluerajojen. Keskeisenä toimenpiteenä olisi osaamis- ja koulutuspalveluiden (rekry-, täsmä- ja kotoutumiskoulutus) hankintojen toteuttaminen työllisyysalueiden sijaan yhteisen elinvoimakeskusten toimesta. Osaamis- ja koulutuspalvelujen hankintoja koskeva pilotti voitaisiin toteuttaa Itäisen Suomen sijaan myös jollakin muulla elinvoimakeskusalueella.

EK esittää, että aluehallintouudistuksessa ja elinvoimakeskusten organisoinnissa tulee huomioida myös itäisen Suomen muita suuralueita haastavampi kokonaistilanne. EK vaatii, että kyseisen Kymenlaaksosta Kainuuseen ulottuvan alueen julkisten yrityspalveluiden osalta tulee ratkaista, miten hajautetun kunta- ja työllisyysaluetason ja useiden elinvoimakeskusten kesken saavutetaan koko itäisen Suomen huomioiva elinvoima- ja kasvupalveluiden kokonaisuus. Tämä tulee toteuttaa niin, ettei elinvoimapalvelujen paikallinen saatavuus vaarannu.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

Elinvoimakeskusten rooli TKI-toiminnassa

EK näkee T&K-suunnitelman lähtökohdan eli yhteistyön Suomen keskeisimpänä menestystekijänä. Suomen menestyminen perustuu huippuosaamiseen ja yhteistyöhön. EK korostaa, että suunnitelman tulee olla kansallinen ja kansalliseen tilannekuvaan perustuva. Järjestelmämme tunnistettu heikkous on ollut pirstaleisuus ja kokonaisuuden johtaminen. Tästä näkökulmasta elinvoimakeskuksille ehdotettua tehtävää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoittajana on arvioitava kriittisesti. Riski siitä, että alueelliset intressit ohittavat kansallisen intressin on relevantti. Suomen kilpailijat ovat rajojen ulkopuolella, ei niiden sisäpuolella. Kilpailukyky on kansallinen tehtävä ja sen tulee koskea koko maata, mitä tukee rahoituksen tuleminen kansalliselta rahoittajalta. Elinvoimakeskusten rooli pk-yritysten T&K-toimintojen aktivoijana on toki kannatettava.

T&K-suunnitelman tulee tunnistaa ja kytkeytyä kansallisesti keskeisiin muihin strategioihin, joilla edistetään Suomen kilpailukykyä, hyvinvointia ja tuottavuutta. Esimerkkinä tästä on hallitusohjelmassa kirjattu tavoite kaksinkertaistaa kasvuhakuisten yrittäjävetoisten Mittelstand-yritysten määrä vuoteen 2030 mennessä.

Lisäksi EK toteaa, että kansallinen menestyminen TKI-toiminnassa on aina elinvoimakeskuksen erillisten toimien summa. Paras keino vaikuttaa oman elinvoimakeskuksen alueella toimivien yritysten ja oppilaitosten menestymiseen on varmistaa asiakkaille toimiva palvelupolku, jossa turvataan kasvun edellytykset sekä investointimahdollisuudet. Se taas onnistuu luomalla TKI-rahoituksen osalta toimivat yhteistyötavat kansallisten rahoittajien kuten Business Finlandin ja Suomen Akatemian kanssa. Päätöksenteko on molemmilla paikkariippumatonta ja digitaalista. TKI-politiikka ei onnistu yksin vaan tarvitsee tuekseen myös muuta tiede-, osaamis- ja elinkeinopoliittista kokonaiskoordinointia (ml. sujuvat lupaprosessit) ja päätöksentekoa. Elinvoimakeskuksittain on edullisempaa kohdentaa resurssit toimivan kokonaisuuden varmistamiseen kuin kansallisesti toimivan päällekkäisen rahoitusprosessin ja hankearvioinnin pyörittämiseen. Se on vaikuttavin tapa varmistaa kunkin elinvoimakeskuksen hyvä tulevaisuus.

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) tehtävät

EK kannattaa sitä, että kehittämis- ja hallintokeskus toimii viranomaisen, kuten elinvoimakeskusten hallinto- ja tukipalveluiden tuottajana. Tästä huolimatta pitää varmistaa, ettei KEHA-keskus tuota palveluita, joita kunnat ja työllisyysalueet katsovat parhaaksi järjestää itse. Päällekkäisyyksiä tulee tässäkin välttää.

Vihreä kasvu
Minna Ojanperä

9.4.2025

EK pitää huolestuttavana myös sitä, että tulevan työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävissä esitetään yhtenä tehtävänä hyvin laajassa tehtäväportfoliossa vain työvoimapalvelujen tuloksellisuuden ja toimivuuden seuranta ja arviointia sekä niitä koskevan tiedon tuottamista. Jatkovalmistelussa on huomioitava myös yrityspalveluiden kokonaisjärjestelmän tuloksellisuuden ja toimivuuden seuranta ja arviointi, jotta näiden palveluiden kokonaistarve tulisi huomioitua tehokkaammin, ja eri viranomaisten yhteistyökyky parantuisi alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden välillä.

EK edellyttää, että eduskunta kiinnittää edellä mainittuihin erityistä huomiota ja ohjaa aluehallinnon uudistamisen toimeenpanoa siten, että elinvoimakeskusten rooli yritysten kasvun mahdollistajana toteutuu.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Minna Ojanperä
Johtava asiantuntija
Vihreä kasvu

Tuomas Ylitalo
Asiantuntija
Yrittäjyys